

COAC

arquitectes.cat

Publicat a COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA (<http://coac.arquitectes.cat>)

Inici > Repte el Carrasco: D'abocador a parc contemplatiu metropolità a Bucaramanga, Colòmbia

© Rodolfo Torres Puyana, Bucaramanga, Colombia.

L'abocador El Carrasco és el lloc on 17 municipis del Departament de Santander a Colòmbia, realitzen la disposició final de més de 1.000 tones diàries de residus sòlids des de l'any 1978.

Es tracta d'un terreny de 93,2 hectàrees, dividides en tres xaragalls naturals, ubicat en un sector conegut com Malpaso en la comuna 11 al sud-occident de Bucaramanga, al voltant del qual habiten prop de 30.000 persones. El barri més proper es diu 'El Porvenir', que es va desenvolupar al voltant de l'abocador durant més de 40 anys i els habitants han patit les conseqüències de ser el veí més proper al lloc de disposició de residus més important del centre est Colombià: males olors, proliferació d'insectes, contaminació de fonts hídriques i desvalorització dels seus immobles, entre d'altres.

A partir de l'any 2009, s'inicien dins la regió una sèrie de processos judicials i accions populars interposades pels habitants del barri 'Porvenir', que finalitzen amb l'ordre de tancament de l'abocador sanitari perquè ja no té més capacitat d'emmagatzematge de residus. La data final de cloenda es va anunciar i va prorrogar en diverses ocasions a causa de la situació de "risc de calamitat pública ambiental a Bucaramanga" i la gravíssima emergència sanitària que genera el fet de no comptar amb un lloc adequat per dipositar residus en una societat que no per de generar-ne... D'aquesta manera, El Carrasco va continuar habilitat per rebre les escombraries d'una mitjana de 14 a 17 municipis com ho venia fent, però aquesta vegada, a les cel·les 1, 2 i 3 de la fossa número 2.

Cap a l'any 2016, a més d'iniciar accions tendents a fomentar la cultura de la separació de residus i a identificar un nou lloc i noves tecnologies per a la gestió de residus a la regió; sorgeix la pregunta sobre quin destí tindria l'àrea clausurada de l'abocador, què fer per intentar compensar l'impacte generat per l'activitat del farcit a la comunitat del barri 'el Porvenir'; com aprofitar aquesta conjuntura per crear noves àrees destinades a la recreació, oci i esplai dels habitants com a element clau en la millora dels indicadors d'espai públic efectiu per habitant i de qualitat de vida en l'ambient urbà

Sota aquest context, l'Àrea Metropolitana de Bucaramanga, entitat planificadora i autoritat ambiental i de transport dels municipis de Bucaramanga, Floridablanca, Piedecuesta i Girón, va expedir l'Acord Metropolità 003 de 2017 que va considerar viable i desitjable la incorporació de la zona clausurada del farcit sanitari el Carrasco com a espai susceptible per transformar-se en el Parc Contemplatiu Metropolità el Carrasco de 12,62 hectàrees d'extensió.

A partir d'aquesta declaratòria, el taller d'arquitectura de l'entitat, va començar a imaginar-se com transformar un lloc en el qual ningú vol estar, en un pla atractiu per a nens i adults. Es va definir llavors que l'espai havia de contenir àrees per a activitat esportiva i zones de trobada amb espais verds complementaris i de contemplació, que proporcionaran a la comunitat històricament afectada pel funcionament de l'abocador sanitari, un gran parc per a l'esport i el sa esplai dels seus habitants.

D'aquesta manera, a sobre de tones d'escombraries situades a l'àrea clausurada i restaurada fa 20 anys de l'abocador sanitari El Carrasco, en l'anomenada Cárcava 1, zona 1, en el que era una depressió natural dins dels dipòsits al·luvials de la terrassa de Bucaramanga, es va edificar un escenari esportiu i de recreació que va representar un gran repte per a l'arquitectura.

Per la naturalesa del terreny, per elaborar els dissenys es va estudiar en detall els elements constructius que aportessin estabilitat i resistència. L'àrea d'intervenció d'aquest equipament és de 38.602 metres quadrats sobre els quals es va construir un circuit conformat per dos sistemes de circulació de caràcter continu que articulen les diferents activitats que es desenvolupen al parc i que renoven el paisatge urbà i natural.

El primer consisteix en un recorregut que brinda confortable mobilitat de vianants de 970 metres, sobre el qual s'acoblen moderns jocs infantils per a tres grups d'edat, gimnàs biosaludable a l'aire lliure amb màquines per al condicionament físic, àrees d'espais esportius - dues pistes polifuncionals d'asfalt, dues per a voleibol a la sorra i dues per mini futbol amb acabats en grama sintètica i aparcament. En aquesta zona es va realitzar la millora del terreny conformant terrasses, combinant un abocador granular seleccionat amb reforços de tracció sintètics. El segon sistema, correspon a un circuit exclusiu per a l'ús de la bicicleta de 920 metres on es va aprofitar la topografia amb pendent considerable per proporcionar un petit grau de dificultat a l'esportista i es van instal·lar aparcaments de bicicleta.

En el desenvolupament dels circuits s'estableixen punts de serveis i àrees d'estar i contemplació que íntegrament compleixen amb els criteris d'accessibilitat universal. Aquestes característiques, garanteixen la consolidació del parc com un lloc de trobada, espais verds articulant-se a la muntanya i boscos natius limítrofs com a complement a la majestuosa visual que ofereix el lloc, consolidant les voreres urbanes i fomentant la cohesió social i seguretat per al sector.

Encara que per a molts pot semblar impossible, al parc no es perceben males olors de les deixalles que s'estan dipositant a només 300 m de les pistes i jocs infantils. La percepció de les persones que visiten el parc és que no estan en un abocador sinó en qualsevol altre lloc a la ciutat.

Representa una gran satisfacció institucional, professional i personal, afirmar que les condicions de la zona d'influència del parc han canviat significativament, passant de ser una àrea que típicament va generar una gran problemàtica, a un espai de vida i una zona que presta enormes serveis a tota l'Àrea Metropolitana de Bucaramanga. Avui, estem davant d'un notable exemple de la conversió d'un passiu ambiental en un excel·lent element dotacional amb gran impacte social que potencia la nostra regió com un territori intel·ligent.

Autor: Rodolfo Torres Puyana, Arquitecte. Corresponsal del COAC a Bucaramanga, Colòmbia. Setembre 2019.

Amb la col·laboració d'AMB: Arquitecte Francisco Eugenio Jordán Serrano, i de la Enginyera Industrial Sandra Yaneth Parada Hernández

[1]

Tornar

[2]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <http://coac.arquitectes.cat/ca/mon/carrasco-abocador-parc-contemplatiu-bucaramanga>

Links:

[1] <http://coac.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/19731>

[2] <http://coac.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29>